

I životodárná voda dokáže být nebezpečná

seriál

**PŘÍRODA
VALAŠSKA**

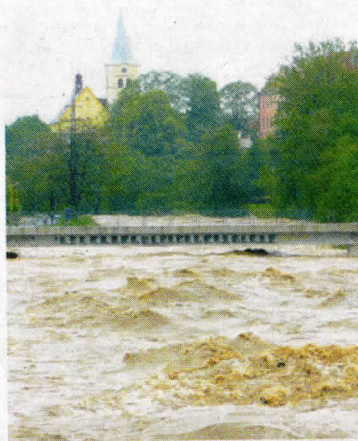
Voda je nezbytnou součástí našeho života. Ale jak se říká, „všeho moc škodí“. I životodárná voda dokáže být nebezpečná, když hrozí, že koryto řeky nepojme množství protékající vody a že se řeka vylije z břehů. Velká voda není na Valašsku ničím neobvyklým; povodně zde byly, jsou a budou. Přesto je důležité uvědomit si, že i v našich končinách dokážou páchat velké škody nejen na majetku, ale i na životech.

V teplé části roku jsou nejčastějšími příčinami povodní dešťové srážky. Při bouřkách se občas stane, že na malou oblast spadne z oblaků v krátké chvíli obrovské množství vody, která nestihá korytem odtéct a vzniká povodeň, kterou kvůli rychlosti postupu označujeme jako „bleskovou“. Tento typ povodní ohrožuje převážně horní toky řek. Druhý typ letních povodní vzni-

ká v důsledku dlouhotrvajících dešťů na větším území, kdy se povodňové vlny setkají a škody natropí hlavně na středních a dolních tocích, kde se povodňová vlna rozlije do krajiny. I v zimě a na jaře však mohou přijít povodně, které jsou nejčastěji způsobeny rychlým táním sněhu a ledu. Pokud je řeka zamrzlá, může dojít k ucpání koryta ledovými krami; pokud během oblevy začne pršet, déšť urychlí tání sněhu na zmrzlé zemi, která vláhu není schopna vstřebat.

Povodním sice neumíme zabránit, ale jsme schopni snížit jejich dopady. Povodeň sama o sobě totiž ničivá není. Problém nastává až tehdy, kdy se povodni do cesty postaví člověk a jeho majetek. Zdravý selský rozum nám napoví, že nejlepší a nejspolehlivější protipovodňovou ochranou je nestavět domy v rizikových zátopových zónách. Co když ale tyto domy v povodňových oblastech stojí? Přece je nebudeme bourat!

Základní princip protipovodňové ochrany je až překvapivě

jednoduchý. Velkou vodu je třeba co nejdříve zdržet v krajině a zpomalit, aby korytem postupně odtékalo menší množství vody. Toho lze dosáhnout uměle, například za pomoci vodních staveb (přehrad, poldrů). Jejich problémem však je, že musí být před povodní vypuštěny – jinak může dojít ke zcela opačnému efektu. Zpomalit odtok a snížit energii vody umožňuje také vhodný tvar říčního koryta, splavy či zákruty

řek. Další možností je využít krajinu a přirozenou schopnost půdy zdržovat vodu. Musí však jít o krajinu přirozenou, pestrou a různorodou – odvodněné lány polí a lesy plné stejnověkých smrků k zdržení vody mnoho nepomohou. Stejně tak vybetonování či zastavění krajiny nám v boji s povodněmi nepomůže. Častou chybou je nadměrné hnojení půdy, která tak ztrácí schopnost vázat vodu. Také pole oraná po svahu umožní vodě odtékat brázdami jako koryty a s sebou do řek si odnášet cennou půdu. Často pomůže taková drobnost, jako návrat k pestré krajině mozaice, změna směru orby nebo vysazení skupiny keřů na odlesněném svahu. Nesmíme zapomenout, že i maličkost může pomoci. Příroda je totiž nesmírně složitý organismus, ve kterém vše souvisí se vším.

Jan Husák Muzeum regionu Valašsko

Foto: Rozvodněná Bečva, foto autor